

JANUSZ MARIAŃSKI, *Godność ludzka i wychowanie progodnościowe. Refleksje socjologa*, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek, 2022, ss. 263. ISBN: 978-83-8180-690-9.

DOI: <https://doi.org/10.18290/rped23152.12>

Monografia autorstwa ks. prof. dr hab. Janusza Mariańskiego na temat godności jest jedną z wielu pozycji książkowych tegoż autora, w których przedmiotem analiz czyni wartość godności. Jednak ta pozycja jest wyjątkowa, punktem odniesienia jest bowiem zagadnienie wychowania progodnościowego w dwóch środowiskach: rodzinie i szkole. Przed nauczycielem i rodzicami ukazuje nowe horyzonty celów wychowania. Jest to jedna z nielicznych publikacji na temat godności, o charakterze pedagogicznym, ale w perspektywie interdyscyplinarnej, łączącej wiedzę filozoficzną, teologiczną, socjologiczną.

Punktem wyjścia prowadzonych analiz jest ukazanie godności ludzkiej jako nowego paradygmatu socjologii. Autor przeprowadza analizę godności w ujęciu filozoficznym i teologicznym. Charakteryzuje podstawowe kategorie godności – osobowościową, osobistą i społeczną, a następnie ukazuje fenomen godności w narracji społecznej.

Na tle kompendium wiedzy o godności przedmiotem kolejnych analiz czyni godność ludzką w kontekście społecznym, ukazując szanse i zagrożenia. „Rdzeniem” prowadzonych analiz jest zagadnienie sytuacji społecznych naruszających godność ludzką. Zagadnienie to autor przedstawia w wymiarze ogólnym i szczegółowym.

Przedstawiona struktura sytuacji w wymiarze indywidualnym i społecznym staje się podstawą do szczegółowej ich egzemplifikacji na gruncie pedagogicznym. Mając te podstawy nauczyciel może z łatwością stawiać diagnozę sytuacji w przestrzeni pracy szkoły i przestrzeni pozaszkolnej, które naruszają godność dziecka/ucznia i nauczyciela.

Kluczowym zagadnieniem dla pedagoga jest wychowanie ku wartościom progodnościowym. Stanowi ono trzeci przedmiot analiz, zarówno o charakterze teoretycznym, jak i praktycznym. Podstawę teoretyczną stanowią założenia pedagogiki personalistycznej. Punktem wyjścia prowadzonych rozważań jest analiza definicji ujęcia pojęć: „wychowanie do godności” i „wychowanie ku wartościom progodnościowym”. Rozważania teoretyczne stanowią podstawę

do syntezy wskazań praktycznych, których celem jest usytuowanie godności w praktyce badawczej. Dzięki temu nauczyciel otrzymuje kompendium wiedzy, którą może wykorzystać w praktyce oraz wzbogacić ją o własne, innowacyjne rozwiązania.

Przedmiotem końcowych rozważań autora jest zagadnienie wychowania progodnościowego w rodzinie. Punktem wyjścia prowadzonych analiz jest ukazanie rodziny jako środowiska wychowania moralnego. Na tym tle autor ukazuje rodzinę jako środowisko wychowania progodnościowego. W ten sposób zbudowany został nowy komponent teoretyczny pedagogiki rodziny.

Monografia wnosi cenny wkład w dwie subdyscypliny pedagogiczne – pedagogikę szkolną i pedagogikę rodziny. Powinna stanowić uzupełniającą literaturę w procesie kształcenia przyszłych nauczycieli, jak również w procesie doskonalenia dyrektorów szkół i wychowawców.

Prof. dr hab. Krystyna Chałas
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
e-mail: krystyna.chalas@kul.pl
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8303-5211>